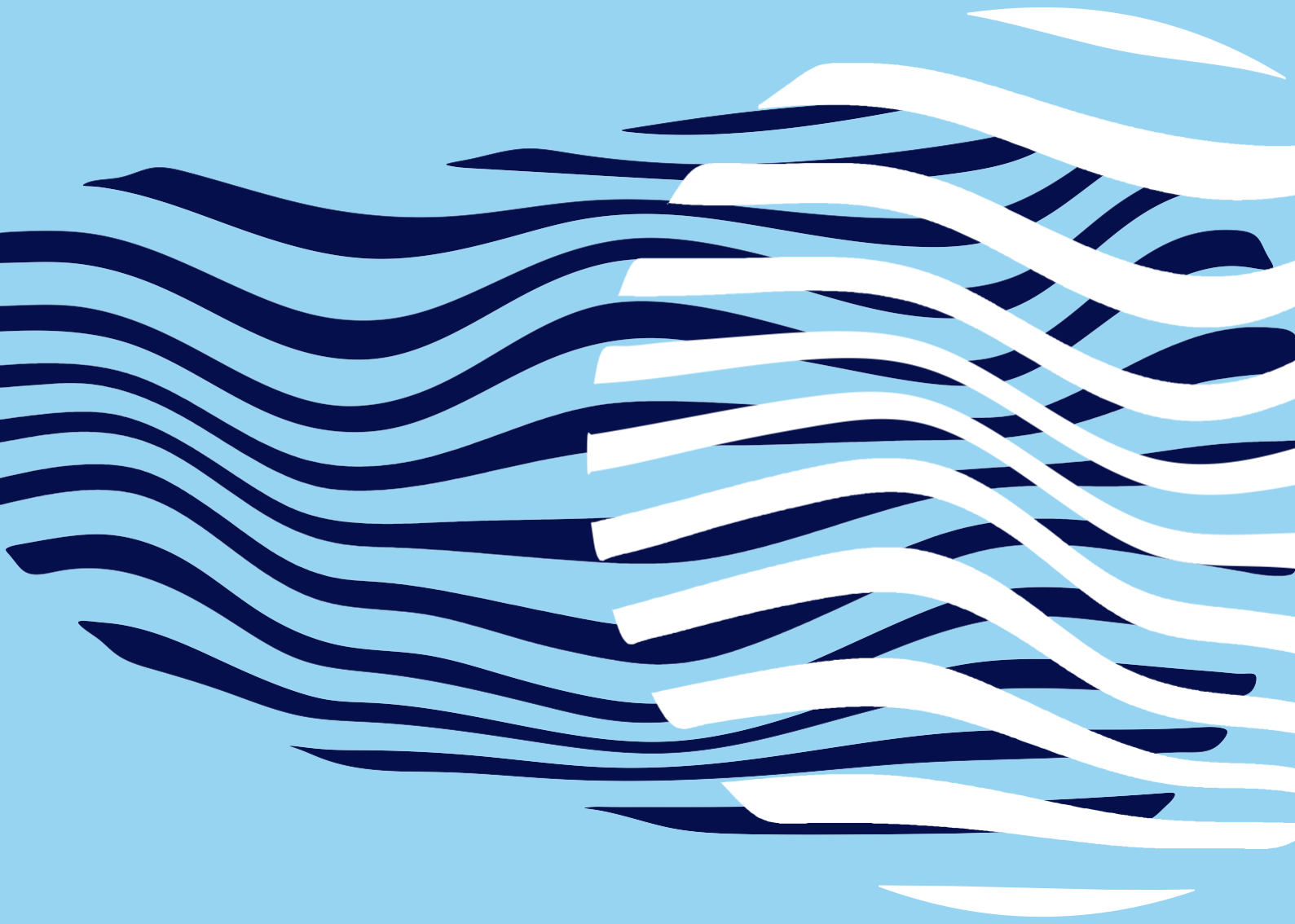
Annual Conference 2026

Hope MANIFESTO

#HISTORYANDHOPEMANIFESTO

EuroClio

HOUSE OF EUROPEAN HISTORY

An initiative of the European Parliament

Mai multe despre acest manifest

În cadrul celei de a 32-a Conferințe anuale EuroClio 2026, intitulată „History and Hope: Learning for Change” (Istorie și speranță: învățând pentru schimbare), Casa Istoriei Europene și EuroClio au creat spații de colaborare pentru reflecție și schimburi de idei pe tema din acest an. Inițiat de Casa Istoriei Europene și având la bază numeroasele contribuții colectate prin intermediul „Zidului speranței”, o cronologie vizuală concepută de EuroClio, precum și al unor ateliere participative și prin reflecții scrise pe parcursul conferinței, acest proces colectiv a dat naștere variantei finale a **„Hope Manifesto”/„Manifestului speranței”**.

Manifestul reunește reflecțiile, experiențele și angajamentele a aproximativ **250 de profesori și profesoare de istorie și alte cadre didactice din acest domeniu**, care au contribuit la dezvoltarea sa printr-un proces participativ și structurat în timpul conferinței.

„Manifestul speranței” este o expresie colectivă a comunității educaționale din domeniul istoriei și un punct comun de referință pentru un dialog mai larg. Bazându-se pe practica profesională și modelat prin schimburi de idei, el se adresează în primul rând cadrelor didactice și elevilor din întreaga Europă și nu numai, dar este transmis totodată și instituțiilor și organizațiilor cu activitate în domenii legate de democrație, educație și coeziune socială.

A fost conceput ca un text colectiv, sub îndrumarea profesorilor, și privește rolul educației în domeniul istoriei în vremuri de incertitudine. Scopul său este de a prezenta, într-o formă concisă și accesibilă, cum înțeleg profesorii că poate contribui predarea istoriei la gândirea critică, la viața democratică și la încurajarea unor perspective multiple, precum și de a evidenția rolul speranței ca abordare pedagogică semnificativă.

Datorită diferitelor activități, comunitatea participanților la conferință a putut identifica o gamă largă de practici, îngrijorări, aspirații și angajamente.

Un comitet editorial format din 10 profesori, profesoare și alte cadre didactice voluntare a încercat să consolideze și să structureze aceste contribuții într-un text final coerent. Rolul comitetului a fost să asigure claritatea, coerența editorială și fidelitatea față de procesul colectiv în urma căruia a rezultat manifestul.

Comitetul editorial

Semnătura membrilor comitetului editorial

Emer Shanahan

Juraj Varga

Wouter Smets

Kamila Ropero

Mirela Sakej

Sérgio Neto

G.Rósa Eyvindardóttir

Jordi Van den Hoven

Lejla Čaušević

Sinead Fitzsimons

„Hope Manifesto” - „Manifestul speranței”

Predăm „istorii” diferite, dar avem dificultăți comune

În întreaga Europă și nu numai, sălile noastre de clasă sunt modelate de diferite amintiri, conflicte, tăceri și contexte politice. Există multe feluri de a preda trecutul, de a trăi prezentul și de a gândi viitorul. Fiecare profesor de istorie predă dintr-o perspectivă specifică, modelată de istoria sa personală. Acest lucru este important, deoarece istoria nu este niciodată predată în afara contextului său. Dar dificultățile cu care ne confruntăm sunt din ce în ce mai mult aceleași.

„Tensiunea creată de dificultatea de a păstra speranța, mai degrabă decât de a fi temător, într-o lume în care există atât de multă suferință și nedreptate, dorind totodată cu disperare schimbarea (și a fi parte din această schimbare).”

În afara sălii de clasă, dezbaterea publică este adesea polarizată, individualismul poate slăbi sentimentul de comunitate, iar valorile democratice nu mai pot fi considerate de la sine înțelese. Cu toate acestea, istoria ne arată și că drepturile, libertățile și formele de solidaritate au fost clădite în timp și pot fi protejate, reexaminate și reînnoite. Elevii cresc navigând printre rețele sociale, dezinformare și inteligență artificială, un mediu în care autoritatea poate fi dificil de evaluat și în care prea mult conținut poate crea confuzie, oboseală și neîncredere. Rasismul sistemic, inechitatea, traumele intergenerațională și tensiunile sociale și războaiele nesoluționate modelează, de asemenea, modul în care tinerii se raportează la istorie, la instituții și unii la alții.

Istoria poate fi folosită greșit și abuziv. Luptăm împotriva acestui fenomen în clasă și împreună, ca profesori și educatori.

În sala de clasă, aceste realități se observă în întrebările, emoțiile, îndoielile, rezistența, tăcerea sau lipsa de interes a elevilor, dar și în curiozitatea, simțul justiției, cunoștințele digitale și dorința lor de a înțelege lumea în care trăiesc. Elevii vin cu viziuni influențate de familii, comunități, mass-media și spații online, dar își pun și întrebări legate de patrimoniu și identitate: ce moștenim, ce avem în comun, ce este contestat și ce alege fiecare generație să ducă mai departe sau să schimbe. Aceste momente pot fi dificile, dar sunt și deschizătoare de drumuri.

Aceste emoții nu pot și nu ar trebui să fie excluse din educația în domeniul istoriei. Ele fac parte din realitatea în care se predă istoria.

Ce înseamnă speranța în procesul de predare a istoriei astăzi?

Speranța poate însemna diverse lucruri, în funcție de contexte, experiențe și limbi. Pentru profesorii de istorie, „speranța” nu poate rămâne un cuvânt abstract. Pentru noi, speranța nu înseamnă un optimism naiv. Nu este credința că lucrurile pur și simplu se vor îmbunătăți.

În afara sălii de clasă, speranța poate fi înțeleasă ca o capacitate de a ne conserva capitalul social, de a menține reziliența societăților noastre, de a depăși dificultățile și de a rezista în fața disperării. Ea se bazează pe valori precum solidaritatea, drepturile omului, echitatea, incluziunea și responsabilitatea. Ne dă energie, ne motivează, ne stimulează și ne dă un scop în ceea ce facem. Îi ajută pe oameni să caute în continuare modalități de a acționa, chiar și atunci când schimbarea este lentă, incertă sau dificilă.

În sala de clasă, speranța devine o practică. Este un instrument al schimbării.

Ca profesori și profesoare de istorie, **suntem motivați de necesitatea de a consolida încrederea:** încrederea că elevii pot face față unor situații complexe și pot pune sub semnul întrebării discursurile. Fără această încredere, nu putem să deschidem discuția pe teme istorice dificile, nu putem să acceptăm opinii diferite sau să îi ajutăm pe elevi să pună sub semnul întrebării discursuri sensibile. Încrederea nu înseamnă confort sau consens. Ea creează condițiile pentru ca elevii să se simtă respectați, să-și consolideze încrederea în propriile capacități, acum și pentru viitor, și să mențină dialogul ca cetățeni activi ai lumii pentru a contribui la o societate deschisă și de încredere în afara sălii de clasă.

La ora de istorie, sala de clasă este un spațiu specific în care se poate practica speranța, deoarece predarea istoriei conține deja posibilitatea speranței. Prin istorie vedem că lumea nu a fost întotdeauna așa cum este acum. Vedem că societățile s-au schimbat, că oamenii au acționat, că nedreptățile au fost contestate, că au fost revendicate drepturi, că s-au reconstruit comunități și că discursurile s-au schimbat.

De aceea, speranța nu este ceva ce se adaugă din exterior atunci când se predă istoria. Ea există deja în activitatea profesorilor de istorie: în felul în care îi ajutăm pe elevi să se transforme din cursanți pasivi în cetățeni activi, consolidându-le abilitățile de gândire critică și încurajându-i să treacă de la reflecție la acțiune.

„Consider speranța un act radical [...] Cred că speranța înseamnă atât o decizie, cât și un angajament și trebuie să o ținem aproape și, totodată, să o transmitem și altora.”

Pentru elevi, speranța ar trebui să fie un instrument pentru a înțelege și pentru a acționa.

Îi ajută să coreleze trecutul cu prezentul, să pună sub semnul întrebării ceea ce pare imuabil, să își imagineze și să înțeleagă că lucrurile pot fi și altfel. Elevii nu doar primesc cunoștințe. Ei contribuie cu întrebări, experiențe, emoții, capacități precum cunoștințele digitale și feluri de a vedea lumea. Speranța crește atunci când aceste contribuții sunt luate în serios și devin parte a procesului de învățare.

Pentru profesorii de istorie, speranța este, prin urmare, atât o responsabilitate, cât și o practică: un mod de predare care sprijină înțelegerea, capacitatea de acțiune, comunitatea, participarea democratică și posibilitatea de schimbare.

Unde prinde contur speranța în procesul de predare a istoriei?

Speranța prinde contur în activitatea zilnică de predare a istoriei: în subiectele pe care le propunem, în materialele pe care le alegem, în întrebările pe care le adresăm, în poveștile pe care le împărtășim, în tăcerile pe care le analizăm și în spațiile pe care le creăm pentru ca elevii să gândească, să vorbească și să participe.

Sursele, faptele și dovezile sunt esențiale pentru această activitate. Fotografiile, obiectele, mărturiile orale, hărțile, arhivele, numele străzilor, expozițiile din muzee, urmele locale ale istoriei și documentele digitale îi ajută pe elevi să se oprească și să privească mai atent. Învață să se întrebe cine vorbește, ce este un fapt, ce este o opinie, ce lipsește și ce poate fi pus sub semnul întrebării. Importanța acestor competențe depășește cu mult ora de istorie.

Unele dintre aceste povești sunt intergenerаționale. Ele fac legătura între elevi, copii, adulți și vârstnici din trecut și din prezent. Ne amintesc că istoria este și despre ce transmitem, ce moștenim, ce alege fiecare generație să ducă mai departe sau să schimbe.

Perspectivele multiple sunt esențiale pentru această activitate. Folosind lentile diferite, comparând discursurile și punând sub semnul întrebării perspectivele dominante, naționale, coloniale sau eurocentrice, îi ajutăm pe elevi să înțeleagă că istoria nu este o singură poveste. Căutăm voci care lipsesc din manuale și întrebăm ce sau cine a fost redus la tăcere, trecut cu vederea sau făcut invizibil. Acest lucru nu simplifică istoria; o face mai onestă.

Speranța are nevoie și de spațiu pentru dezacorduri. Nu necesită consens, dar necesită suficientă încredere pentru a se purta conversații dificile. În discuții, dezbateri și divergențe sănătoase, elevii pot asculta în mod constructiv, pot argumenta, pot avea îndoieli, pot compara dovezi și pot găsi interpretări diferite, fără a transforma dezacordul în ostilitate.

„Fără fricțiuni, nu există aprofundare. Prin urmare, speranța nu înseamnă evitarea tensiunilor, ci încrederea că prin confruntare se poate ajunge la conectare [...], pentru a ne imagina împreună un viitor mai drept.”

Participarea transformă acest proces de învățare în capacitate de acțiune. Atunci când elevii pun propriile întrebări, când cercetează, dezbat, creează în comun, se înscriu într-un consiliu studențesc, construiesc un proiect, vorbesc cu alții sau creează legături între sala de clasă și comunitatea lor, ei trec de la ascultare la participare. Încep să se perceapă nu numai ca elevi care învață istorie, ci și ca persoane care pot face parte din istorie și pot acționa în consecință.

Emoțiile sunt, de asemenea, o parte inevitabilă a acestei activități. Istoria poate evoca și provoca teamă, furie, tristețe, rezistență, empatie, disconfort și grijă. Aceste emoții pot bloca învățarea atunci când nu sunt recunoscute ca atare; însă dacă sunt recunoscute și explorate, ele sunt esențiale pentru învățare. Nu înlocuim dovezile cu emoții. Emoțiile sunt un element incontestabil al gândirii critice. Îi ajutăm pe elevi să înțeleagă ce se simt, să depășească aceste sentimente și să treacă de la reacție la reflecție.

Imaginația deschide calea speranței. Prin joc de roluri, simulări, reflecție pe bază de artă, întrebări orientate spre viitor și învățare bazată pe jocuri, elevii pot avea de-a face direct cu complexitatea, mai degrabă decât doar să li se spună despre ea. Ei își pot asuma diferite poziții, se pot confrunta cu dileme, pot testa decizii și pot vedea că prezentul nu este imuabil. Creativitatea poate oferi, și ea, o altă metodă de evaluare a învățării. Aceste practici pot face legătura dintre cunoștințe și emoții și pot arăta în ce fel elevii înțeleg și simt istoria și cum îi dau sens.

Ca profesori, avem și responsabilitatea de a continua să învățăm, să avem o atitudine reflexivă activă și să fim curioși. Aceasta înseamnă să punem sub semnul întrebării propriile metode pedagogice, emoții, prejudecăți și stereotipuri. Nu le putem cere elevilor să se implice pe teme incomode, complexe și care abordează istorii dificile dacă nu am început noi înșine să facem acest lucru.

Speranța se poate dezvolta și în afara sălii de clasă: în muzee, arhive, memoriale, monumente, spații publice, natură, patrimoniu local, expoziții, activități pe teren și vizite. Contactul cu locuri, artefacte și oameni fac ca istoria să devină tangibilă. Îi ajută pe elevi să se conecteze și să-și pună întrebări despre evenimente, obiecte, amintiri și realități din prezent.

Cum clădim speranța?

„Speranța nu este un sentiment naiv, ci o luare de poziție profesională care recunoaște complexitatea trecutului, admițând totodată posibilitatea unei transformări inerente proceselor educative.”

Nu toți putem face toate aceste lucruri în același fel. Contextele, programele de învățământ, resursele și libertățile noastre sunt diferite. Unele practici sunt deja prezente în sălile noastre de clasă. Altele sunt aspirații. Unele necesită mai mult timp, sprijin, curaj și susținere din partea comunității.

Această întâlnire ca o comunitate în jurul practicilor pe tema istoriei și speranței este mai mult decât o conferință. Este un act de gândire în colaborare, un moment pentru a ne inspira din realitățile noastre comune, a învăța din diferențele dintre noi și a clădi o înțelegere comună a posibilităților pe care le deschide predarea istoriei astăzi.

În sălile de clasă, este ușor să pierdem din vedere mișcarea mai amplă din care facem parte. Aceste întâlniri oferă un spațiu deschis și onest în care cadre didactice din întreaga Europă și nu numai pot să se (re)conecteze, să facă schimb de practici și să își amintească de ce fac ceea ce fac.

Acest manifest reprezintă viziunea noastră colectivă despre speranță ca practică de predare a istoriei: un angajament comun de a face din sala de clasă un loc în care nu doar se discută despre speranță, ci aceasta se și clădește.

Wall of HOPE

„Zidul speranței” este o cronologie vizuală în care participanților li s-a cerut să împărtășească o amintire din trecut sau o speranță pentru viitor dintr-un punct de vedere istoric personal și la scară mondială. Fiecare contribuție reflectă un moment, un incident, o realitate sau o emoție asociată cu speranța. Această instalație creativă și interactivă include peste 120 de contribuții ale participanților la cea de-a 32-a Conferință anuală EuroClio: „Istorie și speranță”.

Zidul ne ajută să vedem cum arată speranța în diverse momente, prioritățile sale schimbându-se în timp pentru a răspunde cerințelor epocii. Ne arată că fiecare epocă și-a căutat propriile soluții și mișcări și propriul curaj. Speranța nu ține seama de frontiere. O experiență locală, un protest pe o stradă, adoptarea unei legi, toate sunt primite și își găsesc ecou și încurajare la nivel mondial. Speranța servește ca impuls pentru povești personale, devenind scânteia care aprinde un incendiu colectiv.

„Femeile au obținut dreptul de vot în Finlanda.”
- 1906, european/mondial

Speranța este un mijloc de restabilire a încrederii, a solidarității și a spiritului de comunitate. Ea se manifestă prin mișcări de renaștere democratică, căderi de regimuri politice și curajul acțiunilor colective. Speranța este prezentă în educație, în tineret, în fiecare generație care învață, pune întrebări și îndrăznește să modeleze viitorul.

„Patrimoniul furat a fost returnat în totalitate comunităților din care provine.”
- 2023, european/mondial

Acest exercițiu interactiv dovedește că istoria nu este doar o înșiruire de date, ci o serie de alegeri. Alegem să ne amintim lanțul uman, drepturile, progresul și sala de clasă. „Zidul speranței” simbolizează convingerea că viitorul poate fi înfloritor, alimentat de experiențele din trecut, de o imaginație bogată și de dorința de a transforma dezamăgirile în ocazii de creștere.

Vizitați „Zidul speranței” online:
historywallofhope.eu

Hope MANIFESTO

Consultați site-ul

#HISTORYANDHOPEMANIFESTO

EuroClio

HOUSE OF EUROPEAN HISTORY

An initiative of the European Parliament